

Puolustusvaliokunta

Valtioneuvoston ajankohtaiselonteko ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutoksesta

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston ajankohtaiselonteko ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutoksesta (VNS 2/2026 vp): Asia on saapunut puolustusvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava ulkoasiainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- pääministeri Petteri Orpo, valtioneuvoston kanslia
- ulkoministeri Elina Valtonen, ulkoministeriö
- puolustusministeri Antti Häkkänen, puolustusministeriö
- oikeuskansleri Janne Salminen, Oikeuskanslerinvirasto
- Puolustusvoimain komentaja, kenraali Janne Jaakkola, Puolustusvoimat
- alivaltiosihteeri Outi Holopainen, ulkoministeriö
- strategiajohtaja Antti Helanterä, ulkoministeriö
- oikeuspäällikkö Kaija Suvanto, ulkoministeriö
- lähetystöneuvos Heli Hyypiä, ulkoministeriö
- lähetystöneuvos Heikki Karhu, ulkoministeriö
- suurlähettiläs Piritta Asunmaa, ulkoministeriö
- suurlähettiläs Marja Liivala, ulkoministeriö
- erityisavustaja Matilda af Hällström, ulkoministeriö
- ylijohtaja Otto Saxén, puolustusministeriö
- lainsäädäntöjohtaja Hanna Nyholm, puolustusministeriö
- neuvotteleva virkamies Tiina Raijas, puolustusministeriö
- erityisasiantuntija Peppi Heinikainen, puolustusministeriö
- erityisavustaja Dani Niskanen, puolustusministeriö
- diplomaattivastustaja Marja Koskela, valtioneuvoston kanslia
- geopolitiikan ja yhteiskuntasuhteiden johtaja Mikko Hautala, Nokia Oyj
- johtaja Hiski Haukkala, Ulkopoliittinen instituutti
- ohjelmajohtaja Harri Mikkola, Ulkopoliittinen instituutti
- Director Kristi Raik, International Centre for Defence and Security

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp

- professori Tuomas Forsberg
- vanhempi tutkija Matti Pesu, Ulkopoliittinen instituutti
- tutkija Jyri Lavikainen, Ulkopoliittinen instituutti
- yliopisto-opettaja Tapio Juntunen

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Distinguished Associate Fellow Dr Tarja Cronberg, Stockholm International Peace Research Institute
- vanhempi tutkija Tytti Erästö, Stockholm International Peace Research Institute
- professori Katri Pynnöniemi
- vanhempi yliopistonlehtori Juha Vuori, Turun yliopisto
- ICAN Finland
- Suomen Punainen Risti

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

(1) Valtioneuvosto antoi kesäkuussa 2024 eduskunnalle ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon (VNS 3/2024 vp), jossa arvioidaan kattavasti ulko- ja turvallisuuspoliittista toimintaympäristöä ja määritellään Suomen toiminnan tavoitteet ja painopisteet lähivuosille.

(2) Selonteon valmistumisen jälkeen maailmanpoliittisessa tilanteessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Näistä suurimpia ovat Yhdysvaltojen ulkopoliitikassa tapahtuneet muutokset, Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan ja sotaan liittyvien rauhanponnistelujen tilanne, eskalaatio Lähi-idässä Yhdysvaltojen ja Israelin iskettyä Iraniin ja Iranin iskettyä useisiin alueen maihin sekä arktisen turvallisuuden nousu aiempaa vahvemmin kansainvälisen politiikan asialistalle. Ajankohtaisselonteko 2026 (VNS 2/2026 vp) täydentää edellä kuvatuin painotuksin vuoden 2024 ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa. Valiokunta antoi myös vuoden 2024 selonteosta lausunnon (PuVL 10/2024 vp).

(3) Valiokunta katsoo, että ajankohtaisselonteossa esitetty arvio turvallisuusympäristöstä on perusteltu. Venäjän muodostama pitkäkestoinen uhka euroatlanttiselle turvallisuudelle on valiokunnan näkemyksen mukaan arvioitu oikein. Valiokunta korostaa, että Naton keskeisin ja pitkäaikaisin uhka on Venäjä, joka pyrkii muuttamaan Euroopan turvallisuusarkkitehtuuria omien strategisten tavoitteidensa mukaiseksi. Venäjä käyttää ydinasepelottelua säännönmukaisesti osana vaikuttamistaan ja pyrkii samanaikaisesti heikentämään liittokunnan yhtenäisyyttä ja koheesiota. Tämä korostaa uskottavan pelotteen, yhteisen puolustuksen ja liittolaisten välisen poliittisen yhtenäisyyden merkitystä.

(4) Nopeasti muuttuvassa turvallisuusympäristössä jatkuvuuden merkitys korostuu. Vaikka kansainvälinen toimintaympäristö muuttuu nopeasti ja osin vaikeasti ennakoitavasti, Suomen valitsemat keskeiset lähtökohdat säilyvät. Suomen itsenäisyyden, alueellisen koskemattomuuden ja kansalaisten turvallisuuden turvaaminen edellyttää johdonmukaista, pitkäjänteistä ja muuttuvissakin olosuhteissa toimintakykyistä ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa.

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp

(5) Valiokunta toteaa, että nykyistä turvallisuusympäristöä leimaa sodan ja rauhan välinen harmaa vaihe. Suomi ei ole sodassa, mutta emme myöskään sellaisessa vakaassa rauhantilassa, johon Euroopassa pitkään totuttiin. Valtioiden välinen kilpailu, hybridiuhat, kybervaikuttaminen, informaatiovaikuttaminen ja erilaiset painostuskeinot ovat muodostuneet pysyväksi osaksi toimintaympäristöä. Tällaisessa tilanteessa yhteiskunnan varautumisen, puolustuskyvyn ja kriisinkestävyyden merkitys korostuu. Suomella pitää olla sopeutumiskykyä uusiin haasteisiin.

(6) Valiokunta korostaa, että Suomen turvallisuuden perustana on myös sotilaallisesti liittoutuneena valtiona vahva kansallinen puolustuskyky. Myös Nato edellyttää tätä jäsenmailtaan Pohjois-Atlantin sopimuksen 3. artiklan mukaisesti. Nato-jäsenyys vahvistaa Suomen turvallisuutta olennaisesti, mutta se ei poista kansallisen puolustuskyvyn, maanpuolustustahdon eikä kokonaisturvallisuuden merkitystä. Yleinen asevelvollisuus, laaja reservi ja korkea maanpuolustustahto ovat jatkossakin kansallisen puolustuskyvyn keskeisiä tekijöitä.

(7) Puolustusvaliokunta tarkastelee selontekoa oman toimialansa näkökulmasta keskittyen erityisesti siihen, mitkä tekijät ja kehityskulut vaikuttavat Suomen puolustamiseen osana liittokuntaa.

Transatlanttinen suhde murroksessa

(8) Transatlanttinen suhde on edelleen Suomen ja Euroopan turvallisuuden kannalta keskeinen. Yhdysvallat on Naton sotilaallisesti merkittävin jäsen ja ratkaiseva toimija liittokunnan yhteisen pelotteen ja puolustuksen uskottavuuden kannalta. Suomen puolustuspoliittinen suhde Yhdysvaltoihin on vahva, ja saadun selvityksen mukaan myös puolustusyhteistyösopimuksen (DCA) toimeenpano etenee hyvin. Toimivaa suhdetta kuvaa hyvin myös Yhdysvaltain joukkojen aktiivinen harjoitustoiminta Suomessa. Valiokunta huomauttaa, että tiiviin yhteistyösuhteen ylläpitämisessä ei voi aliarvioida F-35-hankinnan merkitystä.

(9) Muuttunut kansainvälinen toimintaympäristö edellyttää kuitenkin realistista arviota transatlanttisen suhteen kehityksestä. Presidentti Trumpin ulkopolitiikkaa on leimannut arvaamattomuus, mikä on lisännyt epävarmuutta kansainvälisessä politiikassa. Suomen ja Euroopan turvallisuus nojaavat edelleen merkittävästi Yhdysvaltoihin, jonka sotilaalliset suorituskyvyt, tiedustelukyky, ydinpelote ja puolustusteollinen kapasiteetti ovat Euroopan turvallisuuden kannalta ratkaisevia.

(10) Kiinan nousu Yhdysvaltojen keskeisimmäksi strategiseksi haastajaksi sekä Yhdysvaltain huomion siirtyminen erityisesti Indopasifiselle alueelle, mutta myös laajan Lähi-idän alueelle korostavat tarvetta vahvistaa Euroopan omaa vastuunkantoa ja vähentää pitkän aikavälin riippuvuutta Yhdysvaltojen resursseista niin nopeasti kuin mahdollista. Valiokunta huomauttaa, että Yhdysvaltain Irania vastaan käymä sota on osoittanut konkreettisella tavalla, että supervallankaan resurssit eivät ole rajattomat. Valiokunta huomauttaa, että monikriisitilanteessa Yhdysvaltojen huomio ja resurssit voivat jakautua useille kriisialueille samanaikaisesti, mikä voi vaikeuttaa eurooppalaisten liittolaisten tukemista.

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp

(11) Yhdysvaltojen tavoitteena on Nato 3.0, jossa eurooppalaisilla Nato-mailla on nykyistä huomattavasti suurempi vastuu liittokunnan puolustuksesta ja turvallisuudesta. Keskeinen väline tämän tavoitteen saavuttamisessa on Naton puolustussuunnitteluprosessi (NDPP), jonka kautta kehitetään liittokunnan suorituskykyä, yhteensopivuutta ja eurooppalaisten jäsenmaiden kykyä kantaa suurempi vastuu yhteisestä puolustuksesta. Uusi nelivuotinen NDPP-prosessi alkaa vuonna 2027 poliittisen ohjausasiakirjan laatimisella.

(12) Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan muutos Natossa on pysyvä, eikä paluuta aiempaan turvallisuusympäristöön tai vastuunjakoon enää ole. Yhdysvallat on strategia-asiakirjoissaan linjannut sitoutuvansa jatkossakin huolehtimaan liittokunnan ydinasepelotteesta, mutta konventionaalisten kykyjen osalta Euroopan Nato-mailla on jatkossa huomattavia uusia velvoitteita, joka tarkoittaa, että eurooppalaisten jäsenmaiden on kannettava suurempi vastuu Euroopan puolustuksesta. Valiokunta huomauttaa, että Euroopan vahvistuva puolustuskyky ja suurempi vastuunkanto voivat lisätä Yhdysvaltojen kiinnostusta sitoutua myös jatkossa liittokunnan toimintaan, tasapainoisempi taakanjako vahvistaa tätä kautta koko transatlanttisen yhteisön uskottavuutta ja kestävyyttä.

(13) Valiokunta yhtyy selonteon linjaukseen, jonka mukaan transatlanttista suhdetta tulee tarkastella Suomen omista arvoista ja intresseistä käsin sekä Suomen vahvuuksiin tukeutuen.

Suomi liittokunnan jäsenenä

(14) Valiokunta korostaa, että Suomen Nato-jäsenyyttä tulee tarkastella aktiivisen turvallisuuspoliittisen toimijuuden eikä yksinomaan turvallisuustakuiden näkökulmasta. Jäsenyyden myötä Suomella on mahdollisuus vahvistaa asemaansa turvallisuuden tuottajana.

(15) Valiokunta katsoo, että Suomen tulee osallistua määrätietoisesti liittokunnan suunnitteluun, alueellisen puolustuksen kehittämiseen sekä sellaisiin yhteistyörakenteisiin, jotka vahvistavat Suomen ja lähialueen turvallisuutta. Suomen korkea kansallinen puolustuskyky, kokonaisturvallisuuden toimintamalli, reservijärjestelmä sekä kyky toimia vaativissa pohjoisissa olosuhteissa muodostavat tässä suhteessa merkittävän strategisen vahvuuden.

(16) Mitä vahvempi Euroopan kyky kantaa vastuuta omasta turvallisuudestaan on, sitä tasapainoisempi ja toimintakykyisempi on myös liittokunnan sisäinen työnjako. Valiokunta yhtyy selonteon toteamukseen siitä, että Suomi rakentaa aktiivisesti eurooppalaisempaa Natoa ja korostaa liittolaisten sitoutumista yhteisiin puolustusmenositoumuksiin ja suorituskykytavoitteisiin.

(17) Suomi on sitoutunut Naton Haagin huippukokouksessa vuonna 2025 yhteisesti määritettyyn puolustusmenotavoitteeseen, jonka mukaan puolustukseen ja turvallisuuteen liittyvät menot nostetaan viiteen prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2035 mennessä. Tästä 3,5 prosenttia kohdistuu varsinaisiin puolustusmenoihin ja 1,5 prosenttia laajempiin turvallisuus- ja puolustusinvestointeihin. Julkisen talouden suunnitelman mukaan Suomen kovan puolustuksen menot nousevat 3,2 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Valiokunta toteaa, että Suomi ylittää jo nyt Naton tavoitteen jälkimmäisen kategorian osalta, sillä turvallisuus- ja puolustusinvestointien taso on vuosittain noin 2,4 prosenttia.

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp

(18) Valiokunta pitää välttämättömänä, että kaikki Nato-maat sitoutuvat Haagissa päätettyihin puolustusmenotavoitteisiin. Kyse on ensinnäkin liittokunnan sisäisestä koheesiosta, jossa vapaamatkustamista ei pidä sallia. Lisäksi riittämätön panostus Naton puolustus suunnitteluprosessin kautta kehitettäviin tavoitteisiin tarkoittaa väistämättä sitä, että asetettuja suorituskykytavoitteita ei saavuteta. Valiokunta huomauttaa, että pahimmillaan eurooppalaisten Nato-maiden kyvyttömyys korvata Yhdysvaltojen suorituskykyjä voi vähentää Yhdysvaltojen halukkuutta hallittuun vastuunsiirtoon.

Arktisen alueen kasvava merkitys

(19) Arktisen alueen turvallisuuspoliittinen merkitys kasvaa edelleen osana suurvaltakilpailua, jossa sotilaallinen läsnäolo, logistinen saavutettavuus, kriittiset luonnonvarat, teknologinen kilpailu ja uusien meriyhteyksien strateginen merkitys kytkeytyvät toisiinsa. Kehitys liittyy suoraan euroatlanttiseen turvallisuuteen, Naton pohjoisen sivustan puolustukseen sekä Yhdysvaltojen strategisiin intresseihin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomen arktisessa politiikassa on painotettu taloudellisia mahdollisuuksia enemmän kuin olisi ollut perusteltua, samalla kun turvallisuuspoliittisia riskejä on aliarvioitu.

(20) Arktisella alueella on Venäjän turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa poikkeuksellinen merkitys. Erityisesti Kuolan niemimaan sotilaallinen merkitys Venäjän strategiselle pelotteelle tekee pohjoisesta Euroopasta turvallisuuspoliittisesti keskeisen toimintaympäristön.

(21) Valiokunta toteaa, että Naton läsnäolo arktisella alueella on vahvistunut Arctic Sentry -operaation käynnistämisen jälkeen. Operaation tavoitteena on vahvistaa liittokunnan läsnäoloa, valvontaa ja pelotetta arktisella alueella. Operaatio perustuu erityisesti liittolaisten suorituskykyjen, harjoitusten ja tiedustelun tiiviimpään yhteensovittamiseen pohjoisessa. Operaation taustalla vaikuttaa erityisesti Venäjän arktinen militarisaatio sekä liittokunnan halu osoittaa Yhdysvalloille, että sen esittämät huolet esimerkiksi Grönlannin puolustuksellisesta merkityksestä otetaan vakavasti.

(22) Valiokunta katsoo, että Suomen maantieteellinen asema Itämeren ja arktisen alueen risteyskohdassa korostaa Suomen merkitystä osana Naton pohjoista puolustusta. Pohjois-Suomen turvallisuus liittyy suoraan Naton puolustus suunnitteluun. Tämä korostaa Lapin infrastruktuurin, logistisen kestävyuden, sotilaallisen liikkuvuuden sekä liittolaisten vastaanotto- ja tukikyvyn kehittämisen merkitystä.

(23) Valiokunta toteaa, että Suomella on arktisessa toimintaympäristössä erityisosaamista, jonka strateginen merkitys kasvaa myös liittolaisuhteiden näkökulmasta. Toiminta kylmissä olosuhteissa, arktinen liikkuvuus, infrastruktuurin kestävyys, huoltovarmuus, kriittisten järjestelmien toimintakyvyn turvaaminen ja kokonaisturvallisuutta korostava näkökulma muodostavat osaamiskokonaisuuden, jolla Suomi voi tuottaa konkreettista lisäarvoa liittolaisilleen. Tätä osaamista tulee hyödyntää määrätietoisesti myös transatlanttisen puolustusyhteistyön syventämisessä.

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp

Syvenevä pohjoismainen ja alueellinen yhteistyö

(24) Pohjoismaisen puolustusyhteistyön merkitys kasvaa edelleen, ja NORDEF:n painoarvo Suomen puolustamisessa vahvistuu. Vaikka Pohjoismailla on yhteistyön painotuksissa ja strategisissa lähtökohdissa tiettyjä eroja, yhteinen turvallisuusympäristö ja kasvava tarve alueelliseen toimintakykyyn tiivistävät yhteistyötä entisestään.

(25) Suomen kannalta Ruotsi on keskeinen puolustuspoliittinen kumppani. Maiden turvallisuus, puolustussuunnittelu ja operatiiviset intressit ovat yhä tiiviimmin sidoksissa toisiinsa. On perusteltua todeta, että Pohjoismailla on Nato-maista välittömän ja konkreettisen intressin Suomen tukemiseen mahdollisessa kriisitilanteessa, koska Suomen turvallisuus vaikuttaa suoraan koko Pohjois-Euroopan turvallisuuteen. Tätä taustaa vasten Ruotsin kehysvaltirooli Naton FLF-kokoonpanossa on Suomen turvallisuutta merkittävästi vahvistava tekijä.

(26) Puolustusteollisen yhteistyön syventämisen tulee olla selkeä strateginen painopiste pohjoismaisessa yhteistyössä. Erityisen tärkeää tämä on ammustuotannon vahvistamisessa, panssariajoneuvoyhteistyössä sekä laajemmin aloilla, joilla voidaan rakentaa yhteistä suorituskykyä, vahvistaa sotilaallista huoltovarmuutta ja vähentää riippuvuuksia Euroopan ulkopuolisista toimijoista. Avaruusyhteistyössä Pohjoismailla on toisiaan tukevaa osaamista, ja valiokunta katsoo, että Pohjoismailla on kaikki mahdollisuudet olla merkittävä globaali toimija avaruusosaamisessa.

(27) Valiokunta korostaa, että Naton rinnalla on tärkeää kehittää myös muita alueellisia turvallisuus- ja puolustusyhteistyön muotoja, jotka täydentävät liittokunnan yhteistä puolustusta sekä vahvistavat Pohjois-Euroopan turvallisuutta, alueellista kriisinkestävyyttä ja käytännön puolustusyhteistyötä. Monikerroksinen yhteistyöverkosto vahvistaa osaltaan Suomen turvallisuutta tilanteessa, jossa eurooppalaisen vastuun kasvattaminen omasta puolustuksesta on entistä tärkeämpää.

(28) Ison-Britannian johtamalla JEF-yhteistyöllä (Joint Expeditionary Force) on erityinen merkitys, sillä se mahdollistaa Pohjois-Euroopan ja Itämeren alueen samannuolien maiden nopean, joustavan ja käytännönläheisen yhteistyön erityisesti tilanteissa, jotka edellyttävät nopeaa reagointia mutta jäävät alle Naton yhteisen puolustuksen kynnyksen. JEF vahvistaa osaltaan alueellista pelotetta, tilannekuvan jakamista ja käytännön operatiivista yhteistyötä Suomen lähialueilla.

(29) Valiokunta pitää tärkeänä myös muun kahden- ja monenvälisen puolustusyhteistyön syventämistä keskeisten eurooppalaisten Nato-maiden kanssa. Pohjoismaiden lisäksi erityisesti yhteistyö Saksan, Puolan, Ranskan, Alankomaiden ja Baltian maiden kanssa vahvistaa Suomen turvallisuutta, parantaa alueellista tilannekuvaa, lisää yhteensopivuutta ja tukee lähialueen puolustuksen uskottavuutta.

(30) Valiokunta huomauttaa, että suurista Nato-maista Iso-Britannia, Ranska ja Italia ovat mukana Suomen FLF-joukossa Pohjoismaiden lisäksi, mikä on konkreettinen osoitus näiden maiden valmiudesta osallistua Pohjois-Euroopan puolustukseen ja alueellisen turvallisuuden vahvistamiseen.

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp

Euroopan unionin merkitys

(31) Euroopan unioni on Suomelle keskeinen turvallisuus- ja puolustuspoliittinen viitekehys, koska turvallisuus rakentuu nykyisessä toimintaympäristössä sotilaallisen puolustuksen ohella myös taloudellisesta kestävydestä, teknologisesta kilpailukyvyistä, huoltovarmuudesta, kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja yhteiskunnan kriisinkestävyydestä. Näillä osa-alueilla Euroopan unionilla on Suomelle rooli, jota mikään muu kansainvälinen yhteistyörakenne ei vastaavalla tavalla täytä.

(32) Vaikka Nato muodostaa Suomen kollektiivisen puolustuksen ensisijaisen sotilaallisen viitekehysten, Euroopan unionin merkitys korostuu erityisesti laaja-alaisessa turvallisuudessa. EU:n ja Naton roolit täydentävät toisiaan turvallisuuden vahvistamisessa. Unionin keinovalikoimaan kuuluvat muun muassa puolustusteollisen yhteistyön vahvistaminen, sotilaallisen liikkuvuuden kehittäminen, kriittisten teknologioiden turvaaminen, hybridiuhkiin vastaaminen, kyberturvallisuuden vahvistaminen, pakotepolitiikka sekä taloudellisen turvallisuuden kysymykset. Valiokunta toteaa, että sotilaallisen liikkuvuuden osalta niin Natossa kuin EU:ssakin on erittäin tärkeää varmistaa, että rahoitus kohdennetaan sellaisiin hankkeisiin, jotka aidosti arvioidaan liittokunnan suunnittelussa kriittisiksi.

(33) Euroopan unioni ottaa merkittäviä edistysaskelia puolustuksen, turvallisuuden ja yhteiskunnan varautumisen aloilla. EU:n puolustusvalmiuden tiekartta 2030 on kattava suunnitelma Euroopan oman puolustuskyvyn vahvistamiseksi. Tiekartta edistää neljää lippulaivahanketta, jotka ovat eurooppalainen droonipuolustusaloite, itäisen sivustan valvonta, eurooppalainen ilmapuolustuskilpi ja eurooppalainen avaruuspuolustuskilpi. Niiden tarkoitus on vahvistaa Euroopan kykyä torjua ja puolustautua maa-, ilma-, meri-, kyber- ja avaruusaloilla ja edistää eurooppalaisten suorituskykytavoitteiden saavuttamista.

Tuki Ukrainalle

(34) Ukrainan kyky puolustautua Venäjän laajamittaista hyökkäyssotaa vastaan on keskeinen osa Euroopan turvallisuutta. Ukrainan tukeminen ei ole ainoastaan solidaarisuuskysymys, vaan Suomen ja Euroopan suora turvallisuuspoliittinen intressi. Venäjän hyökkäyssota on osoittanut, että Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut pitkäkestoisesti ja perustavanlaatuisesti.

(35) Ukraina sitoo merkittävästi Venäjän sotilaallista kapasiteettia, heikentää sen kykyä kohdistaa uhkaa muualle Eurooppaan ja vaikuttaa ratkaisevasti siihen, millaiseksi Euroopan turvallisuusympäristö tulevana vuosina muodostuu. Ukrainassa ratkaistaan samalla laajemmin sitä, voidaanko Euroopan turvallisuusjärjestystä muuttaa voimankäytöllä. Ukrainan tukeminen on siten myös sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen, eurooppalaisen turvallisuusjärjestyksen vakauden ja uskottavan pelotteen tukemista. Rauhanneuvotteluissa on varmistettava Ukrainalle oikeudenmukainen ja kestävä rauha, joka kunnioittaa maan suvereniteettia, alueellista koskemattomuutta ja ukrainalaisten oikeutta päättää omasta tulevaisuudestaan.

(36) Valiokunta toteaa, että yli neljä vuotta kestäneen sodan aikana Ukrainasta on tullut myös merkittävä turvallisuuden tuottaja. Ukrainassa on kertynyt poikkeuksellisen arvokasta kokemusta

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp

nykyaikaisesta korkean intensiteetin sodankäynnistä, miehittämättömien järjestelmien käytöstä, elektronisesta sodankäynnistä, reaaliaikaisen tiedustelutiedon hyödyntämisestä, hajautetusta toimintatavasta sekä yhteiskunnan kokonaiskriisinkestävydestä. Näillä kokemuksilla on merkittävää arvoa myös Suomen ja muun Euroopan puolustuskyvyn kehittämiseksi. Ukrainan tukeminen on siten samalla investointi Suomen ja Euroopan oman puolustuskyvyn, pelotteen ja kriisinkestävyden vahvistamiseen.

Ydinasekirjaukset selonteossa

(37) Eduskunnan käsittelyssä on hallituksen esitys (HE 72/2026 vp), jossa ehdotetaan ydinenergialain 4 § kumoamista. Kyseisessä pykälässä säädetään kiellosta tuoda ydinaseita Suomeen. Valiokunta toteaa, että esityksellä on olennainen liittymäpinta selontekoon, sillä kyseisen pykälän kumoamisen jälkeen selonteossa linjattaisiin, miten Naton ydinaseisiin Suomessa suhtaudutaan rauhan aikana. Valiokunta arvioi ydinaseisiin liittyviä kysymyksiä kattavasti HE 72-esityksestä myöhemmin annettavassa mietinnössä.

(38) Ajankohtaiselonteon keskeinen ydinaseita koskeva kirjaus kuuluu seuraavasti: ”Suomi on täysimääräisesti sitoutunut Naton yhteiseen pelotteeseen ja puolustukseen sekä osallistuu Naton ydinpelotetta koskevaan työhön. Suomi ei aio sijoittaa alueelleen ydinaseita rauhan aikana. Suomi on sitoutunut ydinsulkusopimukseen (NPT) ja muihin kansainvälisiin velvoitteisiinsa, eikä Suomesta siten tule ydinasevaltiota. Pidämme tärkeänä tiivistä vuoropuhelua ydinasepolitiikasta läheisten liittolaistemme kanssa. Suomi on valmis tarkastelemaan uusia yhteistyömuotoja. Suomi muodostaa itsenäisesti kantansa kaikkiin ydinpelotetta koskeviin kysymyksiin.”

(39) Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi vahvistaa sitoutumisensa Naton yhteiseen ydinasepolitiikkaan eikä viesti siitä tavalla, joka voitaisiin tulkita irtautumiseksi liittokunnan yhteisistä linjauksista. Valiokunta huomauttaa, että Suomi liittyi Natoon vuonna 2023 ilman rajoitteita ja ennakkoehdotuksia.

(40) Ajankohtaiselonteossa todetaan, ettei Suomi aio sijoittaa ydinaseita alueelleen rauhan aikana. Saadun selvityksen mukaan kirjauksen turvallisuuspoliittinen merkitys on rajallinen, koska Natolla ei tällä hetkellä arvioida olevan tarvetta tai aikomusta sijoittaa ydinaseita Suomeen. Valiokunta katsoo, että kirjauksen ensisijainen merkitys on kansallinen poliittinen kannanotto ja pyrkimys rakentaa yhteensopivaa pohjoismaista lähestymistapaa ydinasepolitiikkaan. Samalla valiokunta pitää tärkeänä, ettei Suomen linjauksia muotoilla tavalla, joka tarpeettomasti kaventaa ydinaseisiin liittyvää strategista epämääräisyyttä tai Suomen toimintavapautta.

(41) Saadun selvityksen mukaan ydinaseiden sijoittamista koskeva kirjaus on perusteltua pitää riittävän yleisellä tasolla. Suomi ei nykyisissä turvallisuusolosuhteissa näe tarvetta ydinaseiden sijoittamiselle alueelleen. Suvereenina valtiona Suomi muodostaa kuitenkin kantansa ydinaseita koskeviin kysymyksiin itsenäisesti ja säilyttää valmiuden mukautua muuttuviin olosuhteisiin.

(42) Valiokunta pitää tärkeänä ydinaseita koskevan vuoropuhelun syventämistä läheisten liittolaisten, erityisesti Pohjoismaiden, kanssa sekä Suomen valmiutta tarkastella uusia yhteistyömuotoja. Tässä yhteydessä valiokunta toteaa, että Ruotsi, Norja ja Tanska osallistuvat

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp

Ranskan aloitteeseen, jossa tarkastellaan Ranskan ydinpelotteen merkitystä Euroopan puolustukselle. Suomi arvioi liittymistään Ranskan ydinasealoitteeseen. Valiokunta korostaa, että Ranskan aloitteen tarkoituksena on täydentää Naton ydinasepelotetta eikä korvata sitä.

(43) Valiokunta korostaa, ettei ydinasepolitiikkaa ole Naton pelotteen logiikan vuoksi tarkoituksenmukaista avata julkisesti liian yksityiskohtaisesti. Olennaista on, että Suomi viestii selkeästi sitoutumisestaan liittokunnan yhteisiin ratkaisuihin, säilyttää kansallisen päätöksentekonsa ja muodostaa itsenäisesti kantansa kaikkiin ydinpelotetta koskeviin kysymyksiin.

(44) Valiokunta korostaa eduskunnan kattavan ja ennakoivan informoinnin merkitystä kaikissa ydinasepolitiikkaan liittyvissä kysymyksissä ja päätöksentekoprosesseissa.

Digitalisaation ja tekoälyn merkityksestä

(45) Ajankohtaiselonteossa teknologiaa ei käsitellä erillisenä teemana samalla laajuudella kuin puolustuselonteossa. Teknologian merkitys kuitenkin korostuu suurvaltakilpailun, kilpailukyvyin, kriisinkestävyiden ja strategisten riippuvuuksien hallinnan näkökulmasta. Valtiot kilpailevat yhä enemmän kriittisistä teknologioista, datasta, laskentakapasiteetista, tuotantoketjuista ja osaamisesta.

(46) Yhdysvallat hallitsee tekoälyn perusmalleja, pilvi-infrastruktuuria ja riskipääomaa, kun taas Kiina rakentaa määrätietoisesti valtion tukemaa tekoälyekosysteemiä osaksi teollisuuttaan ja geopoliittista vaikutusvaltaansa. Eurooppa on puolestaan keskittynyt erityisesti sääntelyyn ja riskienhallintaan.

(47) Saadun selvityksen mukaan tekoälyn strategista merkitystä ei Euroopassa vielä täysin ymmärretä. Tekoäly on muodostumassa yhdeksi tulevaisuuden kriittisistä infrastruktuureista, ja sen merkitys ulottuu talouteen, yhteiskuntaan ja puolustukseen. Modernissa sodankäynnissä tekoäly mahdollistaa muun muassa tiedustelutiedon analysoinnin, autonomiset järjestelmät, kyberpuolustuksen ja päätöksenteon nopeuttamisen. Ukrainassa nähty kehitys osoittaa sodankäynnin muuttuvan nopeasti datavetoiseksi, automatisoiduksi ja ohjelmistokeskeiseksi.

(48) Valiokunta painottaa, että ilman omaa teknologista kapasiteettia Euroopan riski jäädä muiden kehittämien järjestelmien käyttäjäksi kasvaa. Tekoäly on nähtävä strategisena kysymyksenä samalla tavoin kuin energia, puolustus ja huoltovarmuus. Valiokunta katsoo, että Suomella on edellytyksiä nousta tekoälyn hyödyntämisen edelläkävijäksi erityisesti kyberturvallisuuden, puolustusteknologian ja turvallisuussovellusten aloilla. Vakaa toimintaympäristö, vahva digitaalinen osaaminen ja puhdas energia tarjoavat Suomelle kilpailuetuja, joita tulee hyödyntää määrätietoisesti.

Muuta

(49) Vaikka miehittämättömien järjestelmien merkitys sodankäynnissä on kasvanut nopeasti, niiden vaikutusta tulee arvioida osana laajempaa suorituskykykokonaisuutta. Valiokunta korostaa, että drooniuhkan yleistyminen edellyttää droonitorjuntavalmiuksien vahvistamista sekä

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp

viranomaisten riittäviä toimivaltuuksia, resursseja ja teknologisia kyvykkyyksiä. Droonitorjuntakyvykkyyksiä on kehitettävä tiiviissä kansainvälisessä yhteistyössä, erityisesti Ukrainan kanssa. Lisäksi kansalaisille on varmistettava ajantasainen ja luotettava viestintä- ja varoitussjärjestelmä suomeksi ja ruotsiksi.

(50) Energiatuotannon monipuolisuus vahvistaa Suomen huoltovarmuutta, energian saatavuutta ja kansallista turvallisuutta. Vaikka turpeen merkitys energiantuotannossa on vähentynyt, sillä on edelleen tärkeää huoltovarmuusmerkitystä. Valiokunta toteaa, että energiaturpeen lisäksi kasvu- ja kuiviketurpeet ovat strategisesti tärkeitä raaka-aineita elintarvikehuoltomme näkökulmasta.

(51) Ruokaturva on keskeinen osa Suomen huoltovarmuutta, kriisinkestävyyttä ja kansallista turvallisuutta. Kotimainen maatalous ja elintarviketuotanto vähentävät riippuvuutta ulkopuolisista toimitusketjuista sekä turvaavat väestön ruokahuollon myös häiriö- ja poikkeusoloissa.

(52) Valiokunta korostaa, että Itä-Suomen elinvoimaisuus on myös turvallisuuspoliittinen kysymys. Väestön, palveluiden ja infrastruktuurin säilyminen alueella tukee Suomen kokonaisturvallisuutta, kriisinkestävyyttä ja rajaseudun toimintakykyä.

(53) Harvinaisten maametallien ja muiden kriittisten kaivannaisten merkitys on kasvanut vihreän siirtymän, digitalisaation ja puolustusteollisuuden tarpeiden myötä. Valiokunta toteaa, että Suomella on Euroopan mittakaavassa merkittäviä mineraalivaroja, joiden vastuullinen hyödyntäminen vahvistaa Euroopan strategista omavaraisuutta ja huoltovarmuutta.

Yhteenveto

(54) Venäjän vuonna 2022 aloittama laajamittainen hyökkäyssota Ukrainaan muutti Euroopan turvallisuusympäristön perustavanlaatuisesti. Turvallisuuspoliittinen toimintaympäristö on muuttunut pitkäkestoisesti, eikä paluuta aiempaan turvallisuusjärjestykseen ole näköpiirissä. Venäjä muodostaa edelleen merkittävimmän ja pitkäkestoisimman uhan euroatlanttiselle turvallisuudelle.

(55) Suomen turvallisuus perustuu vahvaan kansalliseen puolustuskykyyn, Nato-jäsenyyteen, EU:n yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan sekä laaja-alaiseen kansainväliseen puolustusyhteistyöhön. Yleinen asevelvollisuus, korkea maanpuolustustahto, laaja reservi ja kokonaisturvallisuuden toimintamalli muodostavat perustan, jonka varaan Suomen puolustuskyky ja kriisinkestävyys rakentuvat.

(56) Vahva maanpuolustustahto rakentuu myös yhteiskunnalliselle oikeudenmukaisuudelle. Jotta puolustustahto säilyy korkeana, kaikkien on voitava kokea Suomi oikeudenmukaiseksi yhteiskunnaksi ja maaksi, jota kannattaa puolustaa. Asevelvollisuutta puolestaan on kehitettävä. Tästä hyvä esimerkki on naisille suunnattu kutsuntoihin liittyvä informaatiopäivä. Vapaaehtoinen maanpuolustus on tärkeä osa Suomen kokonaisturvallisuutta ja puolustuskykyä. Se vahvistaa kansalaisten valmiuksia toimia häiriö- ja kriisitilanteissa.

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp

(57) Valiokunta katsoo, että Euroopan on vahvistettava omaa puolustuskykyään ja kannettava nykyistä suurempi vastuu turvallisuudestaan. Samalla transatlanttisen siteen säilyminen vahvana on edelleen Suomen ja Euroopan turvallisuuden kannalta keskeistä. Nato vastaa kollektiivisen puolustuksen sotilaallisesta ytimeä, kun taas Euroopan unioni tukee turvallisuutta vahvistamalla jäsenmaidensa taloudellista kestävyyttä, teknologista kilpailukykyä, huoltovarmuutta ja kriisinkestävyyttä.

(58) Suomen strateginen merkitys on kasvanut osana Naton pohjoista puolustusta. Pohjoismainen yhteistyö, alueelliset kumppanuudet sekä Suomen arktinen osaaminen vahvistavat Suomen asemaa turvallisuuden tuottajana ja tukevat koko Pohjois-Euroopan vakautta.

(59) Turvallisuusympäristön muutos korostaa myös puolustusteollisen kapasiteetin, teknologisen osaamisen, huoltovarmuuden ja yhteiskunnan resilienssin merkitystä. Hybridivaikuttaminen, kyberuhat ja kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvat häiriöt ovat pysyvä osa toimintaympäristöä, mikä edellyttää jatkuvaa varautumista sekä sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden entistä tiiviimpää yhteensovittamista.

(60) Valiokunta toteaa, että ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa käsittelevien selonteiden erityinen merkitys on siinä, että ne tuovat ajankohtaiset kysymykset eduskunnan käsiteltäväksi. Näin ne mahdollistavat poliittisen keskustelun valiokunnissa ja täysistunnossa sekä luovat tilaa myös laajemmalle yhteiskunnalliselle keskustelulle. Valiokunta näkee, että täysistunnossa on tarve säännönmukaiseen keskusteluun ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta. Tämä vahvistaa myös kansalaisten tietoisuutta keskeisistä puolustuspolitiikkaan liittyvistä kysymyksistä.

(61) Valiokunta toteaa, että maailman tapahtumien nopea eteneminen, monimutkaisuus ja kehityssuuntien ennakoimattomuus tekevät mahdottomaksi sen, että selonteot voisivat täysin reaaliaikaisesti kuvata ajankohtaista tilannetta. Selonteiden oheen tarvitaan jatkuvaa tilannekuvan päivittämistä sekä tiivistä vuoropuhelua päätöksentekijöiden, viranomaisten ja keskeisten poliittisten toimijoiden välillä, jotta ulko- ja turvallisuuspolitiikka voi perustua parhaaseen mahdolliseen tietoon ja yhteiseen tilanneymmärrykseen. Valiokunta korostaa parlamentaarisen seurannan välttämättömyyttä selonteiden valmistelussa myös jatkossa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Puolustusvaliokunta esittää,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp

Helsingissä 3.6.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Mikko Savola kesk

jäsen Timo Furuholm vas

jäsen Hanna Holopainen vihr

jäsen Tomi Immonen ps

jäsen Riitta Kaarisalo sd

jäsen Mika Kari sd

jäsen Pauli Kiuru kok

jäsen Jani Kokko sd

jäsen Jari Ronkainen ps

jäsen Paula Werning sd

varajäsen Petri Huru ps

varajäsen Tuomas Kettunen kesk

varajäsen Sari Tanus kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp
Eriävä mielipide 1.

Eriävä mielipide 1.

Perustelut

Valtioneuvoston ajankohtaiselonteko ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutoksesta liittyy eduskunnan käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen HE 72/2026 vp, jossa ehdotetaan ydin-energiain 4 § kumoamista. Kyseisessä pykälässä säädetään kiellosta tuoda ydinaseita Suomeen. Sa-malla selonteossa linjataan, miten Naton ydinaseisiin Suomessa suhtaudutaan rauhan aikana. Ydin-aseita koskeva kirjaus selonteossa kuuluu seuraavasti: ”Suomi on täysimääräisesti sitoutunut Naton yhteiseen pelotteeseen ja puolustukseen sekä osallistuu Naton ydinpelotetta koskevaan työhön. Suomi ei aio sijoittaa alueelleen ydinaseita rauhan aikana. Suomi on sitoutunut ydinsulkusopimukseen (NPT) ja muihin kansainvälisiin velvoitteisiinsa, eikä Suomesta siten tule ydinasevaltiota.”

Suomessa on vuosikymmeniä jatkunut perinne siitä, että keskeisistä ulko- ja turvallisuuspoliittisista kysymyksistä keskustellaan ennalta puolueiden kesken yli hallitus-oppositiorajojen. Tätä historiallista taustaa vasten on valitettavaa, että ydinenergialakia koskevien kirjausten osalta tästä perinteestä on poikettu.

Suomen nykyinen lainsäädäntö on mahdollistanut Suomelle täysimääräisen mukanaolon Naton ydin-asepelotteessa ja ydinasesuunnittelussa. Samoin Naton jäsenmaana Suomi kuuluu jo nyt Naton ydin-asepelotteen suojaan. Näistä syistä lainsäädännön rajoitteiden purkaminen ja korvaaminen poliittisella sitoumuksella selonteossa ei ole perusteltu.

Rajoitusten poistamista laista ja selonteon tasolla linjattavaa kannanottoa on perusteltu lähentymisellä muiden Pohjoismaiden linjaa. On kuitenkin huomattava, että Suomen lähtökohdat poikkeavat merkitävällä tavalla muista Pohjoismaista.

Muissa Pohjoismaissa ydinaseita koskevat sitoumukset ovat selontekokirjaukseen verrattuna vahvempia. Islannissa on voimassa Suomen nykyistä ydinenergialakia vastaava lainsäädäntö. Tanskalla ja Norjalla on kirjaukset DCA-sopimuksissa, joiden myötä näihin maihin ei sijoiteta ydinaseita rauhan aikana. Suomen ja Yhdysvaltojen solmimassa DCA-sopimuksessa ei ole kirjauksia ydinaseista, koska DCA-sopimus neuvoteltiin tilanteessa, jossa Yhdysvaltojen ydinaseiden tuominen Suomeen ei ollut laillisesti mahdollista. Mikäli kielto nyt poistetaan, Suomen strateginen asema muuttuu tavalla, joka edellyttäisi ydinasekirjausten lisäämistä DCA-sopimukseen.

Lisäksi Suomen maantieteellinen sijainti poikkeaa muista Pohjoismaista ja siksi olisi ollut perusteltua kattavasti analysoida muutoksen vaikutuksia Suomen turvallisuudelle. Kuten valiokunnan saamista useissa asiantuntijalausunnoissa todetaan, Suomen turvallisuuden lisäämisen sijaan esitetty muutos toisi mukanaan merkittäviä riskejä, joita ei ole selonteossa tai siihen liittyvässä hallituksen esityksessä tuotu esiin.

Esityksen taustalla vaikuttavat suunnitelmat ydinaseitten hajauttamisesta kriisiaikoina, joka kuuluu osittain tavanomaiseen ydinasesuunnitteluun. Oletuksena olisi, että Venäjän pidättäytyisi

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp
Eriävä mielipide

rajoitetusta ydinaseiskusta, koska se pelkää Naton rajoitettua vastaiskua siksi, että hajautus hankaloittaa liittouman taktiseen ydinasekapasiteettiin kohdistuvaa ennaltaehkäisevää iskua. Venäjän pitäisi siis kuuden eu-rooppalaisen ydinasetukikohdan lisäksi maalittaa paljon useampia kohteita, joiden sijaintia se ei voi varmuudella tietää. Valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa kuitenkin kyseenalaistetaan hajautuksen tuoma turvallisuushyöty ja esitetään hajautussuunnitelmien pikemminkin lisäävän ydinsodan riskiä. Hajautus ei ole lopulta mikään este ennaltaehkäisevälle iskulle, vaan se vain altistaa suuremman osan Euroopasta ydinaseiskuille. Lisäksi taktisiin ydinaseisiin liittyy myös muita erityisiä eskalaa-tioriskejä, sillä niiden käyttökynnys on strategisia alhaisempi ja niiden kantolaitteet ovat yleensä kaksi-käyttöisiä, mihin liittyy virhearvioiden ja väärinymmärryksen vaara.

Ajankohtaisselonteossa korostetaan sitä, että ”muuttuvassa tilanteessa Suomelle on yhä tärkeämpää puolustaa ja vahvistaa sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää.” Onkin huomattava, että mikäli ydinenergialakia muutetaan ydinaseiden Suomeen tuomisen sallivaksi, heikennämme samalla itse sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää. Suomen ydinaselainsäädännön löyhentäminen ja ydin-aseiden salliminen Suomen alueella toimisi myös Suomen pitkäaikaisen ydinaserajoituksia ja ydinase-riisuntaa edistävän linjan vastaisesti.

Mielipide

Edellä esitetyn perusteella esitämme,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon

Helsingissä 03.06.2026

Mika Kari sd.
Paula Werning sd.
Riitta Kaarisalo sd.
Jani Kokko sd.
Hanna Holopainen vihr.

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp
Eriävä mielipide 2.

Eriävä mielipide 2.

Perustelut

Tämän ajankohtaiselonteon tarkoituksena on ollut täydentää vuoden 2024 ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa, sillä selonteon valmistumisen jälkeen maailmanpoliittisessa tilanteessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Näitä ovat selonteon mukaan Yhdysvaltojen ulkopoliittikan muutokset, Venäjän Ukrainaankohdistaman hyökkäyssodan jatkumiseen liittyvät sotilaalliset ja poliittiset kehityskulut, sekä Lähi-idän sotilaallisesti kärjistynyt tilanne etenkin Yhdysvaltojen ja Israelin isettyä Iraniin. Lisäksi muutoksena pidetään arktisen turvallisuuden nousua aiemmin vahvemmin kansainvälisen politiikan asialistalle.

Ongelmana on se, että siinä missä Venäjästä puhutaan aivan oikein hyvin suorasukaisesti, ei esimerkiksi Yhdysvaltojen ulkopoliittikassa tapahtuneesta rajusta muutoksesta puhuta suoraan: muutos Yhdysvaltojen politiikassa todetaan ja että se asettaa liittolaiset ja kumppanit uuteen tilanteeseen. Sanotaan, että transatlanttisessa toimintaympäristössä korostuvat nyt ennakoimattomuus, nopeat muutokset ja koventunut retoriikka. Mutta selonteko päättyy kuitenkin ennen kaikkea vakuuttelemaan, miten Suomen ja Yhdysvaltojen välit ovat läheisemmät kuin koskaan ja miten hyödyllinen Suomi Yhdysvalloille pyrkii olemaan. Tavoitteena on jatkossakin sitouttaa Yhdysvallat Euroopan turvallisuuteen.

Selonteossa ei todeta ääneen eikä analysoida niitä tosiasioita, joita luemme päivittäin lehdistä. Yhdysvaltojen ulkopoliittikka on Donald Trumpin johdolla muuttunut monella tapaa ennalta-arvaamattomammaksi ja epäluotettavaksi ja sillä on väistämättä vaikutuksia myös Euroopan turvallisuuteen, Ukrainan tilanteeseen ja Naton toimintaan, kuten olemme jo nähneet. Trump on myös toistuvasti uhannut vetää Yhdysvallat pois Natosta: Yhdysvaltojen sitoutuminen Natoon ei siis ole enää itsestäänselvyys. Trump on myös esimerkiksi viivästyttänyt kongressin määräämiä tukitoimia Ukrainalle, ilmoittanut asetoimituksien viivästyvän Pohjois-Eurooppaan Iranin sodan takia ja ilmoittanut vetävänsä joukkojaan pois Saksasta.

Selonteon Iran-osiassa puhutaan Yhdysvaltojen ja Israelin ”iskuista”, vaikka koko maailma tietää, että maat hyökkäsivät Iraniin konsultoimatta tai edes informoimatta liittolaisiaan ja osoittivat samalla täyttä piittaamattomuutta kansainvälisestä oikeudesta. Siitä, että Israel hyökkäsi myös Libanoniin, jossa yli miljoona ihmistä on joutunut pakenemaan kotiseuduiltaan Israelin hyökkäysten vuoksi, ei sanota selonteossa yhtään mitään. Israelin sotatoimissa Libanoniin on kuollut tuhansia ihmisiä.

Gazan kansanmurhaa tai Länsirannan tilannetta ei myöskään edes mainita selonteossa, vaikka tilanne vain pahenee koko ajan. Iranin sodan alettua Israel on iskenyt Gazaan lähes päivittäin, lääketieteelliset evakuoinnit alueelta ovat seisahuneet, eikä Trumpin suunnitelman mukainen Israelin joukkojen vetäytyminen Gazasta ole edennyt mihinkään. Länsirannalla siirtokuntaväkivalta on lisääntynyt ja raaistunut. Israelin apartheid-politiikka syvenee, mistä esimerkkinä on järkyttävä uusi laki, joka mahdollistaa kuolemanrangaistuksen langettamisen yksinomaan palestiinalaisille.

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp
Eriävä mielipide 2.

Grönlanti mainitaan selonteossa kerran ja silloinkin ohimennen sivulauseessa. On käsittämätöntä, että selonteko ei ota vahvemmin kantaa Tanskan ja grönlantilaisten puolesta. Selonteossa todetaan, että Pohjoismaat ovat aiempaakin selvemmin Suomen kaikkein läheisimpiä yhteistyökumppaneita, mutta ei tuoda esiin miten vakavia ovat uhkaukset, joita Trump on omalle liittolaiselleen esittänyt.

Selonteossa puhutaan sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen tärkeydestä, sen puolustamisesta ja vahvistamisesta. Valitettavasti käytännössä Suomi ei kuitenkaan johdonmukaisesti tätä linjaa noudata. Esimerkiksi Suomen irtautuminen jalkaväkimiinat kieltävästä Ottawan sopimuksesta toimii kansainvälisten sääntöjen ja sopimusten vahvistamista vastaan. Mikäli ydinaserajoitteen puretaan, kuten hallitus on esittänyt, heikentää myös tämä sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää.

Vasemmistoliiton mielestä Suomen tulee aina olla ihmisoikeuksien ja kansainvälisen oikeuden puolella. Kaksoisstandardeista on luovuttava Suomen ulkopoliitikassa. Ihmisoikeuksia ei edistetä valikoiden vaan aina ja johdonmukaisesti. Suomen pitää pystyä tuomitsemaan niin Venäjän kuin Yhdysvaltojen ja Israelin ja kaikkien muidenkin maiden kansainvälisen oikeuden vastainen toiminta.

Hallituksen strategiana on tahallaan hämärtää sitä, onko Suomessa ydinaseita vai ei. Tämä strategia ei lisää Suomen turvallisuutta, sillä asiantuntijalausuntojenkin mukaan ydinaseiden tuomisen salliminen tarkoittaisi Suomen kohteiden päätymistä Venäjän puolelta iskettävien kohteiden joukkoon. Lisäksi se tarkoittaa myös väärintulkintojen ja siten vahingossa alkavan ydinsodan todennäköisyyden riskin kasvamista, riippumatta siitä onko ydinaseita Suomen alueella vai ei.

Vasemmistoliitolle ei riitä tämän selonteon kirjaus siitä, että ”Suomi ei aio sijoittaa alueelleen ydinaseita rauhan aikana”, sillä se kirjaus ei estä tuomasta Suomeen ydinaseita ainakin väliaikaisesti rauhan aikana, koska hallitus aikoo purkaa kaikki ydinaserajoitukset laista. Ydinaserajoitusten purkamisen ei lisää suomalaisten turvallisuutta, vaan heikentää sitä.

Ydinaseuhka ei ole kadonnut maailmasta minnekään. Päinvastoin uudet maat pyrkivät saamaan itselleen ydinaseen ja suurvallat modernisoivat omiaan. Ydinaseriisunta on siis tärkeämpää kuin ehkä koskaan ja Suomen on oltava siinä aktiivinen.

Vasemmistoliitolle Suomen ja suomalaisten turvallisuus on tärkeä prioriteetti. Suomi on pitänyt huolta omasta puolustuksestaan ja niin meidän on tehtävä jatkossakin. On selvää, että nykyisessä turvallisuustilanteessa Suomen ja Euroopan on panostettava puolustukseen ja korjattava vallitsevia puutteita. Vasemmistoliitto ei kuitenkaan sitoudu Naton Haagin huippukokouksessa asettamaan puolustusmenositoumukseen ja on tuonut tämän kannan esiin myös puolustuspoliittisen selonteon yhteydessä. Prosentteihin lukkiutumisen sijaan oleellisempaa on se, miten rahat käytetään, mihin meillä on varaa ja mikä on kulloistenkin panostusten yhteiskunnallinen vaikutus.

Naton Haagin huippukokouksessa uudeksi puolustusmenositoumukseksi asetettiin 5 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Sitoumuksesta 3,5 prosenttia on niin sanottuja suoria

Valiokunnan lausunto PuVL 10/2026 vp
Eriävä mielipide

puolustusmenoja ja 1,5 prosenttia muita puolustukseen liittyviä menoja. Sitoumuksen takarajaksi asetettiin vuosi 2035. Maamme hallitus on aiemmin linjannut kansallisten puolustusmenojen kasvattamisesta 3 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Nyt julkisen talouden suunnitelmassa hallitus nosti samaista tavoitetta 0,2 prosentilla 3,2 prosenttiin. Tämä kasvattaa puolustusmenoja käynnissä olevan vuoden tasosta vuoteen 2030 mennessä yhteensä 2,7 miljardilla eurolla.

Julkisen talouden suunnitelma osoittaa myös sen, että Orpon hallitus on epäonnistunut talouspolitiikassaan täydellisesti ja valtiontalouden vuosittainen alijäämä vain kasvaa tulevina vuosina aiheuttaen suuria haasteita tulevalle hallitukselle. Heikko taloudellinen tilanne ja hallituksen epäonnistunut talouspolitiikka eivät luo perusteita hallituksen omaehtoiselle ratkaisulle kiihdyttää puolustusmenotason nostoa aiemmin linjatusta. Suomessa olisikin välttämätöntä käydä avointa parlamentaarista keskustelua puolustusmenojen rahoittamisesta.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että ulkoasiainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 03.06.2026

Timo Furuholm /Vas.